

2. Тверезовська Н.Т., Сидоренко В.К. Методологія педагогічного дослідження : навчальний посібник К.: Видавництво «Центр учбової літератури», 2013. 440 с.

3. Boylan J., Beddoe L. Developing research-minded practitioners: Exploring the contribution of practice education. *Social Work Education*. 2021. Vol. 40. №7. P. 897–913. DOI: <https://doi.org/10.1080/02615479.2020.1763339>

4. Lee J., Miller S. E. A comprehensive framework of competencies for gerontological social work practice. *Journal of Gerontological Social Work*. 2023. Vol. 66. №2. P. 145–168. DOI: <https://doi.org/10.1080/01634372.2022.2142156>

5. Rosen D., McCall J., Goodkind S. Teaching evidence-based practice in social work with older adults: An international perspective. *Educational Gerontology*. 2023. Vol. 49. №4. P. 312–329. DOI: <https://doi.org/10.1080/03601277.2022.2089473>

6. Tam D. M. Y., Poon A. W. T., Hui V. K. Y. Integrating research education in field education: An inquiry-based learning model for social work students. *Social Work Education*. 2022. Vol. 41. №8. P. 1623–1641. DOI: <https://doi.org/10.1080/02615479.2021.1965071>

7. Wehbi S., Parada H. Reimagining social work field education through community-based research with older adults. *Journal of Teaching in Social Work*. 2021. Vol. 41. №3. P. 285–302. DOI: <https://doi.org/10.1080/0841233.2021.1925166>

REFERENCES

1. Drachuk, O. V. (2025). Analiz osvithno-profesiinykh program iz sotsialnoi roboty v universytetakh Ukrainy: prysutnist ta intehratsiia dystsypliny «Herontolohiia» [Analysis of educational-professional programs in social work at Ukrainian universities: Presence and integration of the discipline “Gerontology”]. *Suspilstvo ta natsionalni interesy*. 12(20). S. 327–339. DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-12\(20\)-327-339](https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-12(20)-327-339) [in Ukrainian]

2. Lee, J., & Tverezovska, N. T., & Sydorenko, V. K. (2013). *Metodolohiia pedahohichnoho doslidzhennia* [Methodology of pedagogical research]. Kyiv: Vydavnytstvo «Tsentr uchbovoi literatury» [in Ukrainian]

3. Boylan, J., & Beddoe, L. (2021). Developing research-minded practitioners: Exploring the contribution of practice education. *Social Work Education*. 40(7). Pp. 897–913. DOI: <https://doi.org/10.1080/02615479.2020.1763339> [in English]

4. Lee J., Miller, S. E. (2023). A comprehensive framework of competencies for gerontological social work practice. *Journal of Gerontological Social Work*. 66(2). Pp. 145–168. DOI: <https://doi.org/10.1080/01634372.2022.2142156> [in English]

5. Rosen, D., McCall, J., & Goodkind, S. (2023). Teaching evidence-based practice in social work with older adults: An international perspective. *Educational Gerontology*. 49(4). Pp. 312–329. DOI: <https://doi.org/10.1080/03601277.2022.2089473> [in English]

6. Tam, D. M. Y., Poon, A. W. T., & Hui, V. K. Y. (2022). Integrating research education in field education: An inquiry-based learning model for social work students. *Social Work Education*. 41(8). Pp. 1623–1641. DOI: <https://doi.org/10.1080/02615479.2021.1965071>. [in English]

7. Wehbi, S., & Parada, H. (2021). Reimagining social work field education through community-based research with older adults. *Journal of Teaching in Social Work*. 41(3). Pp. 285–302. DOI: <https://doi.org/10.1080/08841233.2021.1925166> [in English]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

ТВЕРЕЗОВСЬКА Ніна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної роботи та реабілітації Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Наукові інтереси: підготовка фахівців у закладах вищої освіти.

ДЕМЧЕНКО Ірина – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної роботи та реабілітації Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Наукові інтереси: підготовка фахівців у закладах вищої освіти.

СИДОРКО Віктор – кандидат педагогічних наук, заступник директора з навчальної роботи Відокремленого структурного підрозділу «Боярський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і природокористування України».

Наукові інтереси: підготовка фахівців у закладах фахової передвищої та вищої освіти.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

TVEREZOVSKA Nina – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Department of Social Work and Rehabilitation National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine.

Scientific interests: training of specialists in higher education institutions.

DEMCHENKO Iryna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Department of Social Work and Rehabilitation National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine.

Scientific interests: training of specialists in higher education institutions.

SYDORKO Viktor – PhD in Pedagogical Sciences, Deputy Director for Academic Affairs Separate Structural Subdivision «Boyarka professional college of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine».

Scientific interests: training of specialists in vocational pre-higher and higher education institutions.

Стаття надійшла до редакції 01.01.2026 р.

Стаття прийнята до друку 08.01.2026 р.

УДК 378.016:811.161.2'24]:004.031.42

DOI: 10.36550/2415-7988-2026-1-222-289-294

ГЕРМАН Вікторія –

кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри української мови і літератури

Сумського державного педагогічного

університету імені А.С.Макаренка

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2915-7330>

e-mail: viktoria.german68@gmail.com

ПРОКОПЕНКО Марія –

студентка I курсу магістратури факультету іноземної та слов'янської філології Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка
ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-4876-9037>
e-mail: maria.prokopenko13@gmail.com

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ АКАДЕМІЧНОГО МОВЛЕННЯ В ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ (З ДОСВІДУ ВПРОВАДЖЕННЯ)

У статті окреслено методичні засади застосування інтерактивних форм навчання академічного мовлення, їх дидактичні можливості, обмеження й критерії ефективності; продемонстровано практичне втілення в авторському сертифікованому IREX курсі «Академічна риторика» під час підготовки фахівців-педагогів II рівня вищої освіти.

Констатовано, що інтерактивність у мовній освіті базується на конструктивістських принципах: знання конструюється в процесі соціальної взаємодії, а мова є інструментом мислення й взаємодії. У контексті академічного говоріння це означає зосередження на навчальних ситуаціях, які вимагають від студентів формулювання проблем, побудови аргументів, критичного осмислення та адаптації своїх тверджень до наукової аудиторії.

Доведено, що технологія навчання академічної риторики повинна розроблятися відповідно до вимог особистісно-орієнтованого, евристичного, культурологічного та діагностичного підходів до навчання.

З'ясовано, що для ефективного впровадження інтерактивних технологій необхідно дотримуватися низки методичних принципів: формулювати чіткі завдання з конкретними мовленнєвими цілями, поступово підвищувати складність, комбінувати індивідуальну, парну й групову роботу, забезпечувати постійний зворотний зв'язок, інтегрувати ІКТ у навчальний процес та орієнтувати оцінювання як на процес, так і на результат.

Передбачено, що перспективними напрямками подальших досліджень є розробка інтегрованих методів оцінки говоріння в рамках інтерактивних практик; експериментальний порівняльний аналіз впливу конкретних інтерактивних технологій на різні компоненти академічного говоріння; оптимізація поєднання офлайн- та онлайн-форматів (змішане навчання) для навчання публічним академічним презентаціям; та дослідження індивідуально-психологічних детермінант ефективності говоріння.

Ключові слова: академічна ситуація, академічне мовлення, аргументація, інтерактивні методи, комунікативна діяльність, професійна комунікація, рефлексія, цифрова платформа.

HERMAN Viktoriia –

Candidate of Philological Sciences, associate professor,
Head of the Department Ukrainian Language and Literature,
Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2915-7330>
e-mail: viktoria.german68@gmail.com

PROKOPENKO Mariia –

First-year master's student of Foreign and Slavic
Philology Faculty, Sumy State Pedagogical
University named after A. S. Makarenko
ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-4876-9037>
e-mail: maria.prokopenko13@gmail.com

INTERACTIVE METHODS OF TEACHING ACADEMIC SPEAKING IN HIGHER EDUCATION INSTITUTION (BASED ON IMPLEMENTATION EXPERIENCE)

The article outlines the methodological foundations for applying interactive forms of teaching academic speaking, their didactic potential, limitations, and effectiveness criteria. It demonstrates their practical implementation in the authors' certified IREX course "Academic Rhetoric" during the training of prospective educators at the second (master's) level of higher education.

It is stated that interactivity in language education is grounded in constructivist principles: knowledge is constructed through social interaction, and language serves as a tool for thinking and interaction. In the context of academic speaking, this implies a focus on learning situations that require students to formulate problems, build arguments, engage in critical reflection, and adapt their statements to a scholarly audience.

It is proven that the technology of teaching academic rhetoric should be developed in accordance with the requirements of learner-centered, heuristic, cultural, and diagnostic approaches to instruction.

It has been established that effective implementation of interactive technologies requires adherence to a number of methodological principles: formulating clear tasks with specific communicative goals, gradually increasing complexity, combining individual, pair, and group work, ensuring continuous feedback, integrating ICT into the educational process, and others.

It is envisaged that promising areas for further research include the development of integrated methods for assessing speaking competencies within interactive practices; experimental comparative analyses of the impact of specific interactive technologies on various components of academic speaking competence; optimization of the combination of offline and online formats (blended learning) for training public academic presentations; and investigation of individual psychological determinants of the effectiveness of speaking interventions.

Key words: academic situation, academic speaking, argumentation, interactive methods, communicative activity, professional communication, reflection, digital platform.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Сучасна вища школа постає перед необхідністю формування в студентів не лише предметних компетенцій, але й високого рівня

академічного мовлення, яке виступає потужним засобом передачі наукових ідей, аргументації, публічного виступу та професійної комунікації. Традиційні лекційно-репродуктивні підходи

залишаються чинними, але виявляються недостатніми для розвитку комунікативної гнучкості, критичного мислення і мовленнєвої творчості студентів, що вимагає упровадження інтерактивних методів навчання. Проблема полягає у пошуку та систематизації дієвих інтерактивних технологій, які забезпечують цілеспрямований розвиток академічного мовлення студентів, адаптованих до різних форм навчальної діяльності (усний науковий виступ, академічна дискусія, письмове наукове мовлення, презентації тощо) та вимог сучасного академічного дискурсу з урахування умов змішаного та дистанційного навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Аналіз сучасних українських джерел засвідчує наукову й методичну активність у галузі впровадження інтерактивних методів навчання академічного мовлення. Так, у статті О. Бойко «Інтерактивні методи навчання на уроках української мови» [2, с. 9-14] систематизовано дидактичні форми роботи («think-pair-share», «jigsaw», дискусії, робота в парах / групах), які можуть бути ефективно адаптовані для курсів академічного мовлення, адже вони формують у студентів навички аргументації, слухання й усного виступу. Навчальний посібник О. Черемської «Академічна українська мова для науковців» [9] окреслює модулі з академічного письма, публічних презентацій і цифрових інструментів для наукової комунікації, пропонуючи модель інтерактивно-практичного курсу для здобувачів вищої освіти. Стаття М. Назаренко [6, с. 52-54] присвячена проблемно-пошуковому навчанню як засобу розвитку критичного мислення й аргументованого письма, що безпосередньо співвідноситься з методикою формування академічного мовлення. Огляд праці Д. Покришень та С. Нестеренко [7, с. 114-121] висвітлює роль ІКТ у професійному розвитку викладача та організації інтерактивного середовища, що підсилює ефективність формування академічного мовлення у студентів. Роль інформаційно-комунікаційних технологій у формуванні риторичної компетентності здобувачів освіти старшої школи окреслюється в дослідженні В. Герман і Є. Венюкової [3, с. 331-342]. На важливу роль інфомедійної грамотності під час формування риторичної компетентності вчителя вказує В. Герман [4; 5]. Сукупність цих праць створює цілісне методологічне підґрунтя для сучасних досліджень інтерактивного навчання академічного мовлення у вищій школі.

Попри значну кількість досліджень у галузі риторичної культури в освіті, проблема цілеспрямованого використання інтерактивних методів навчання під формування риторичної компетентності здобувачів вищої педагогічної освіти залишається недостатньо розробленою. Існує потреба у створенні інтегрованої методики, яка б органічно поєднувала традиційні риторичні принципи з можливостями сучасних цифрових інструментів.

Мета статті – окреслити методичні засади застосування інтерактивних форм у навчанні академічного мовлення, їх дидактичні можливості,

обмеження й критерії ефективності та продемонструвати практичне втілення в авторському сертифікованому IREX курсі «Академічна риторика» [1] під час підготовки фахівців-педагогів II рівня вищої освіти.

Застосовано загальнонаукові теоретичні (контент-аналіз, систематизація й узагальнення наукової, психолого-педагогічної, методичної літератури з визначеної проблематики, моделювання процесу формування риторичної компетентності засобами цифрових технологій), емпіричні (пряме й опосередковане педагогічне спостереження, аналіз досвіду роботи, тестування для діагностики рівня сформованості риторичної компетентності студентів тощо) методи. Крім зазначених, використано системно-компонентний та системно-структурний підходи до аналізу й опису матеріалу.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Розглядаючи поняття «інтерактивні методи навчання», зважаємо на думку Г. Сиротенка, який потрактує їх як посилену психолого-педагогічну взаємодію, взаємовплив учасників освітнього процесу через призму власної індивідуальності, особистого досвіду життєдіяльності. Це процес інтенсивної, міжсуб'єктної комунікації... [8, с. 10-12]. Інтерактивність у мовній освіті базується на конструктивістських принципах: знання конструюється в процесі соціальної взаємодії, а мова є інструментом мислення і взаємодії. У контексті академічного мовлення це означає орієнтацію на навчальні ситуації, які вимагають від студентів формулювання проблеми, побудови аргументації, критичного рефлексування та адаптації висловлювань до наукової аудиторії. Актуальними дидактичними принципами стають проблемність, варіативність мовних завдань, комунікативна спрямованість і контекстуалізація навчального матеріалу.

Уміння мислити, говорити, доповідати, переконувати – це першооснова академічної культури майбутнього вчителя, вагомий показник його фахової майстерності. Тому технологія викладання академічної риторики має бути побудована відповідно до вимог особистісно зорієнтованого, евристичного, культурологічного, діагностичного підходів до навчання, тобто охоплювати такі змістові компоненти, як засвоєння студентами теоретичних основ академічного красномовства; освоєння найкращих зразків виступів, доповідей, промов видатних педагогів минулого й сучасності, з'ясування характеристик майстерного виступу (риторичний аналіз); самостійне створення, виголошення й аналіз виступів як власних творчих продуктів; взаємоаналіз творчих продуктів на основі взаєморецензій; використання набутих знань і вмінь у практичній роботі (навчальна й виробнича педагогічні практики, науково-дослідна робота, громадська, культурна діяльність тощо).

Представимо досвід упровадження інтерактивних методів навчання, реалізований під час викладання курсу «Академічна риторика» для здобувачів другого рівня вищої педагогічної освіти.

Зважаємо, що робота в малих групах і кооперативні вправи забезпечують інтенсивний

мовленнєвий контакт і дають змогу моделювати академічні ситуації – обговорення статей, їх рецензування, підготовку спільних доповідей, академічних заходів. Наведемо приклади таких завдань:

1. *Прослухайте одну з промов директора Інституту української мови НАН України доктора філологічних наук, професора П. Ю. Гриценка, наприклад, https://www.youtube.com/watch?v=9pPo_K33Xjc, чи будь-яку іншу, і відрефлексуйте у форматі аргументованого відгуку / рецензії чи іншого жанру.*

2. *Підготуйте профорієнтаційні промови про навчальну, виховну, наукову та ін. діяльність студентів освітньо-професійних програм 014 Українська мова і література. Англійська мова та 014 Українська мова і література. Зарубіжна література. Продемонструйте презентацію. Запросіть на онлайн зустріч абітурієнтів з визначеного середнього навчального закладу. Провівши профорієнтаційний академічний захід, і оприлюдніть інформацію на сайті університету.*

Додамо, що кооперативні структури типу *jigsaw*, *think-pair-share*, ролева взаємозалежність стимулюють розподіл ролей, відповідальність за результат і формування вмінь аргументувати власну позицію та критично сприймати позиції інших.

Особливо ефективними для академічного мовлення визначаємо завдання з підготовки тез, коротких усних виступів і колективних письмових рецензій, що поєднують комунікативну й аналітичну діяльність. Наприклад:

1. *Підготуйте авторські тези з актуальних питань академічної риторики з обов'язковою публікацією. За матеріалами тез виголосіть коротку доповідь на занятті.*

2. *Підготуйте колективну письмову рецензію однієї з наукових статей Вашого викладача, яка присвячена темі риторики як науки фахового успіху. Розмістіть рецензію на е-сторінці кафедри чи в соціальних мережах.*

Переконані, що дебати, дискусії, обмін досвідом сприяють розвитку логічної послідовності, точності формулювань, навичок контраргументації і рефлексії. Формат структурованих дебатів навчає студентів послідовно вибудовувати аргументи; дискусії, модеровані викладачем, створюють умови для опанування тематичної лексики, жанрових структур, норм академічної етики тощо. Ефективними, на наш погляд, виявилися такі завдання:

1. *Дослідіть поняття «логічність» за різними лексикографічними джерелами та в аспекті різних наук (логіки, психології, лінгвістики, риторики тощо). Підготуйтеся до дискусії на тему «Намагаюся завжди бути логічним».*

2. *Змодельуйте дискусію або полеміку на тему «Проблеми освіти у виступах і публікаціях українських політиків», застосувавши різноманітні полемічні прийоми, тези, аргументи, контраргументи.*

3. *Організуйте обмін досвідом на тему «Моя ефективна риторична стратегія в академічній діяльності»; висловіть поради та рекомендації колегам. Аналіз риторичних прийомів і мовних*

стратегій переконання допомагає усвідомити закономірності побудови публічного виступу та академічної аргументації.

Досвід викладання курсу переконав, що кейс-метод і проблемно-пошукові завдання формують уміння працювати з науковою інформацією в контексті реальних або змодельованих професійних ситуацій. Актуальними вважаємо такі завдання:

1. *Розкрийте зміст риторичної формули.*

2. *Підготуйте повідомлення про національні особливості невербальні академічного оратора в США / Європі / Китаї тощо.*

3. *Укладіть вичерпний перелік вимог до формулювання теми виступу.*

4. *Поясніть поняття «культура аргументу», проаналізуйте складники аргументу.*

5. *Сформулюйте поради для подолання «ораторського страху».*

6. *Сформулюйте 10-12 правил невербального спілкування вчителя-оратора.*

7. *З'ясуйте значення терміна «імідж академічного оратора»; подайте обґрунтування.*

8. *Підберіть медіатекст з проблем риторики (друковані медіа, соціальні мережі, інтернет-сайти, блоги тощо) й схарактеризуйте його логічну культуру: дотримання законів логіки; застосування системи логічних доказів; наявність/відсутність логічних помилок.*

Опрацювання кейсів спонукає студентів застосовувати фахову термінологію, синтезувати дані й логічно обґрунтовувати власні висновки.

Письмове оформлення результатів (репорти, словники, рекомендації та ін.) розвиває академічну стилістику, структурованість викладу та вміння аргументовано висловлювати позицію. Під час використання цього методу пропонуємо такі вправи:

1. *Опрацюйте понятійний апарат класичної риторики, оформивши його як словник-путівник оратора (логос, етос, пафос, топос, інвенція, диспозиція, елокуція, елоквенція, меморія, акція).*

2. *Укладіть словничок початкових фраз вчителя-оратора для активізації уваги слухачів.*

3. *Прослухайте на занятті підготовлені Вашими колегами, які врахували всі вимоги до жанру й виду ораторського виступу, промови (рекламно-агітаційна про навчальний заклад; профорієнтаційна про рідний факультет; інтерв'ю з відомим мовознавцем; прес-конференція з питань освіти; репортаж про виклики дистанційного навчання; резюме вчителя; PR приватного навчального закладу; реклама книги); виконайте їх риторичний аналіз і підготуйте рекомендації / поради щодо покращення риторичної майстерності.*

Проектна діяльність і міждисциплінарні семінари дозволяють поєднати навички дослідницької, аналітичної та мовленнєвої роботи. Довготривалі проекти – від бібліографічних оглядів до колективних статей чи конференційних виступів – формують уміння планувати, презентувати результати та взаємодіяти у групі. Наприклад:

1. Підготуйте бібліографічний огляд одного з важливих аспектів теми «Психологічна культура оратора» / «Невербальна культура оратора» / «Медіакультура оратора».

2. Підготуйтеся до наукового семінару на тему «Європейська риторична спадщина»: самостійно визначте тему Вашої доповіді в аспекті теми семінару; підготуйте реферат, доповідь і презентацію за рефератом; виголосіть доповідь, використовуючи логічні аспекти та психолого-педагогічні принципи організації взаємодії зі слухачами. Поміркуйте, що сприятиме / заважатиме Вашій взаємодії з колегами.

3. Підготуйте наукову доповідь за матеріалами Вашого кваліфікаційного дослідження. Візьміть участь як доповідач у науковій конференції / семінарі за фахом. Будьте активним учасником академічної дискусії під час конференції / семінару. Представте сертифікат про участь у науковому заході. Міждисциплінарні формати сприятимуть адаптації академічної мови до різних наукових контекстів і розширюють жанровий репертуар студента.

Переконані, що використання ІКТ та цифрових платформ відкриває нові можливості для академічної комунікації. Електронні форуми, відеоконференції, платформи спільної роботи та онлайн-оцінювання підтримують інтерактивність навчального процесу. Ефективними є дистанційні симуляції конференцій, відеопрезентації з подальшим само- та взаємоаналізом, академічні блоги й подкасти, що розвивають цифрову грамотність і сприяють популяризації наукових ідей. Доцільними й ефективними визначаємо такі завдання:

1. Напишіть проблемне есе на тему: «Риторична особистість учителя». Розмістіть есе у фейсбук-групі «Риторична культура філолога».

2. Окресліть Ваш ідеал невербальної культури українського вчителя у вигляді одного з жанрів: цитатника; портфоліо; есе, художнього твору тощо. Розмістіть у фейсбук-групі «Риторична культура філолога».

3. Підготуйте агітаційну промову на тему «Українська філологія – це освіта, що змінює життя», виявивши риторичну культуру оратора й застосувавши презентацію з фото чи відеоматеріалами. Розмістіть матеріали у соціальних мережах, у т.ч. фейсбук-групі «Риторична культура філолога», та в інших ЗМІ.

Технології формативного оцінювання та рефлексії забезпечують системний зворотний зв'язок і сприяють усвідомленому вдосконаленню мовлення. Рубрики оцінювання усних і письмових виступів, само- та взаємоаналіз, перегляд відеозаписів із подальшим обговоренням (наприклад, продемонструйте коротке відео виступу на академічну тематику, підібране з мережі, яке засвідчує високу психологічну й логічну культуру оратора. Аргументуйте. Виконайте риторичний аналіз академічного мовлення) допомагають студентам визначити сильні й слабкі сторони власного й чужого мовлення, формують навички самооцінки та стратегічного поліпшення результатів.

На наш погляд, викладач академічної риторики повинен враховувати психолого-педагогічні аспекти інтерактивного навчання, що полягають у підтримці мотивації й зниженні мовленнєвої тривоги студентів. Поступове ускладнення завдань, робота в доброзичливому середовищі, підтримка колег-студентів сприяють формуванню впевненості у власних комунікативних уміннях. Водночас важливо враховувати індивідуальні особливості студентів і забезпечувати диференціацію завдань, щоб уникнути демотивації чи надмірного стресу.

Крім того, для ефективного впровадження інтерактивних технологій необхідно дотримуватися низки методичних принципів: формулювати чіткі завдання з конкретними мовленнєвими цілями, поступово підвищувати складність, комбінувати індивідуальну, парну й групову роботу, забезпечувати постійний зворотний зв'язок, інтегрувати ІКТ у навчальний процес та орієнтувати оцінювання як на процес, так і на результат. Такий підхід дозволяє досягти системного розвитку академічного мовлення й підвищити ефективність освітнього процесу у вищій школі.

Висновки та перспективи подальших розвідок напряму. Системний аналіз свідчить, що інтерактивні методи навчання є дієвим механізмом формування академічного мовлення, оскільки вони поєднують мовну практику з когнітивною активністю, соціальною взаємодією та рефлексією. Малогрупова робота, дебати, кейс-метод, проектна діяльність та ІКТ-супровід створюють комплекс умов для розвитку жанрової компетенції, аргументації, логічної структури висловлювань і вміння адаптувати мову до академічної аудиторії. Водночас ефективність кожного методу залежить від продуманого планування, мотиваційного забезпечення, методики формативного оцінювання і підготовки викладача. Перспективними напрямами подальших досліджень, на наш погляд, є такі: розробка інтегрованих методик оцінювання мовленнєвих компетенцій у межах інтерактивних практик; експериментальні порівняльні дослідження впливу окремих інтерактивних технологій на різні компоненти академічної мовленнєвої компетентності; оптимізація поєднання офлайн- і онлайн-форм (*blended learning*) для тренування публічного наукового виступу; дослідження індивідуальних психологічних детермінант ефективності мовленнєвих інтервенцій; розробка адаптивних дидактичних сценаріїв для студентів з різною стартовою компетентністю. Практична реалізація цих напрямів у навчальних програмах забезпечить більш цілісну підготовку фахівців, здатних ефективно комунікувати в академічному та професійному середовищі.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Академічна риторика : інтегрована програма навчального курсу (другий рівень освіти). Сертифікат IREX / укл. В. В. Герман. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2020. 24 с.
2. Бойко О. В. Інтерактивні методи навчання на уроках української мови. *Закарпатські філологічні студії* / редкол. : І. М. Зимомря (голов. ред.), М. М. Па-

лінчак, Ю. М. Бідзіля та ін. Ужгород : Видавничий дім «Гельветика», Т. 1, вип. 32, 2023. С. 9-14.

3. Герман В., Венюкова Є. Роль інформаційно-комунікаційних технологій (КТ) у формування риторичної компетентності здобувачів освіти старшої школи. *Педагогічні науки : теорія, історія, інноваційні технології*. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка. 2024. С. 331-342.

4. Герман В. Медіакультура оратора : з досвіду впровадження сертифікованої програми «Академічна риторика» у вищій педагогічній освіті. *Інфомедійна грамотність – невід’ємна складова навчального процесу закладу вищої освіти* : збірник статей / редкол. : В. Ф. Іванов (голов. ред.) [та ін.]. Київ : Академія української преси, IREX, Центр Вільної преси, 2021. С. 60-66.

5. Герман В. Методика інтеграції інфомедійної грамотності в «Академічну риторичку» (організація самостійної роботи студентів). *Методика інтеграції в проєкті «Вивчай та розрізняй : інфомедійна грамотність* / редкол. : В. Ф. Іванов (голов. ред.) [та ін.]. Київ : Академія української преси, IREX, Центр вільної преси, 2022. С. 45-52.

6. Назаренко М. Принципи використання проблемно-пошукового методу в процесі вивчення англійської мови здобувачами вищої освіти нефілологічних спеціальностей. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. 2024. № 22 (90). С. 52-54.

7. Покришень Д. А., Нестеренко С. А. Інформаційно-комунікаційні технології як інструмент саморозвитку вчителя. *Електронне наукове фахове видання «Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету»*. 2022. № 13. С. 114-121.

8. Сиротенко Г. О. Сучасний урок : інтерактивні технології навчання. Херсон : Основа, 2003. 80 с.

9. Черемська О. Академічна українська мова для науковців : навчальний посібник : конспект курсу. Харків, 2025. 95 с.

REFERENCES

1. Herman, V. V. (Ukr.). (2020). Akademichna rytoryka: intehrovana prohrama navchal'noho kursu (druhuu riven' osvity). Sertyfikat IREX [Academic rhetoric: an integrated curriculum of the training course (second level of education). IREX Certificate]. Sumy : Vyd-vo SumDPU imeni A. S. Makarenka. 24 s. [in Ukrainian]

2. Boyko, O. V. (2023). Interaktyvni metody navchannya na urokakh ukrayins'koyi movy [Interactive teaching methods in Ukrainian language lessons]. Zakarpats'ki filolohichni studiyi. T. 1, vyp. 32. Uzhhorod : Vydavnychyy dim «Hel'vetyka». S. 9-14. [in Ukrainian]

3. Herman, V., & Venyukova, Ye. (2024). Rol' informatsiyno-komunikatsiynykh tekhnolohiy (IKT) u formuvannya rytochnoyi kompetentnosti zdobuvachiv osvity starshoyi shkoly [The role of information and communication technologies (ICT) in the formation of rhetorical competence of high school students]. Pedahohichni nauky: teoriya, istoriya, innovatsiyni tekhnolohiyi. Sumy : Vyd-vo SumDPU imeni A. S. Makarenka. S. 331-342. [in Ukrainian]

4. Herman, V. (2021). Mediakul'tura oratora: z dosvidu vprovadzhenya sertyfikovanoyi prohramy «Akademichna rytoryka» u vyshchuy pedahohichniy osviti [Speaker's media culture: from the experience of implementing the certified program "Academic Rhetoric" in higher pedagogical education]. Infomediyna hramotnist' – nevid'yemna skladova navchal'noho protsesu zakladu vyshchoyi osvity: zbirnyk statey [Infomedia literacy – an integral component of the educational process of a higher education institution: collection of articles]. Kyiv : Akademiya ukrayins'koyi presy, IREX, Tsentri Vil'noyi presy. S. 60-66. [in Ukrainian]

5. Herman, V. (2022). Metodyka intehratsiyi infomediynoyi hramotnosti v «Akademichnu rytochnu» (orhanizatsiya samostiynoyi roboty studentiv) [Methodology of integration of infomedia literacy into "Academic Rhetoric" (organization of students' independent work)]. Metodyka intehratsiyi v proyehti «Vyvchay ta rozriznyay: infomediyna hramotnist'». Kyiv : Akademiya ukrayins'koyi presy, IREX. Tsentri vil'noyi presy. S. 45-52. [in Ukrainian]

6. Nazarenko, M. (2024). Pryntrypy vykorystannya problemno-poshukovoho metodu v protsesi vyvchennya anhliys'koyi movy zdobuvachamy vyshchoyi osvity nefilolohichnykh spetsial'nostey [Principles of using the problem-search method in the process of learning the English language by students of higher education of non-philological specialties]. Naukovi zapysky Natsional'noho universytetu «Ostroz'ka akademiya»: seriya «Filolohiya». № 22 (90). S. 52-54. [in Ukrainian]

7. Pokryshen', D. A., & Nesterenko, S. A. (2022). Informatsiyno-komunikatsiyni tekhnolohiyi yak instrument samorozvytku vchytelya [Information and communication technologies as a tool for teacher self-development]. Elektronne naukove fakhove vydannya «Vidkryte osvityne e-seredovyshe suchasnoho universytetu». №13. S. 114-121. [in Ukrainian]

8. Syrotenko, H. O. (2003). Suchasnyy urok: interaktyvni tekhnolohiyi navchannya [Modern lesson: interactive learning technologies]. Kherson : Osнова. 80 s. [in Ukrainian]

9. Cherems'ka, O. (2025). Akademichna ukrayins'ka mova dlya naukovtsiv: navchal'nyu posibnyk: konspekt kursu [Academic Ukrainian language for scientists: study guide: course lecture notes]. Kharkiv. 95 s. [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

ГЕРМАН Вікторія – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української мови і літератури Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

Наукові інтереси: проблемні питання синтаксичної організації простого і складного речень, мовна культура, риторична культура, медіакультура, соціолінгвістика, лінгводидактика.

ПРОКОПЕНКО Марія – студентка I курсу магістратури факультету іноземної та слов'янської філології Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

Наукові інтереси: лексико-семантична організація тексту, сучасні освітні технології у мовно-літературній освіті, українська література ХХ-ХХІ століть, цифрова гуманітаристика у філологічних дослідженнях, культура мовлення, лінгводидактика.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

HERMAN Viktoriia – Candidate of Philological Sciences, associate professor, Head of the Department Ukrainian Language and Literature, Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko.

Scientific interests: problematic issues of syntactic organization of simple and complex sentences, language culture, rhetorical culture, media culture, sociolinguistics, linguodidactics.

PROKOPENKO Mariia – First-year master's student of Foreign and Slavic Philology Faculty, Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko.

Scientific interests: lexico-semantic organization of the text, modern educational technologies in language and literature education, 20th-21st century Ukrainian literature, digital humanities in philological research, culture of speech, linguodidactics.

Стаття надійшла до редакції 03.01.2026 р.

Стаття прийнята до друку 10.01.2026 р.